

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps allmänna råd om skyldigheter vid farlig verksamhet;

beslutade den 4 mars 2014.

Dessa allmänna råd ansluter till de skyldigheter som gäller vid farlig verksamhet enligt 2 kap. 4 § lagen (2003:778)¹ om skydd mot olyckor och därtill relaterade bestämmelser i lagen och förordningen (2003:789)² om skydd mot olyckor. Även 1 kap. 3 och 7 § och 5 kap. 1 § i lagen berörs med kopplingen till farlig verksamhet.

Termer och uttryck som används i lagen eller förordningen om skydd mot olyckor har samma betydelse här.

Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om skyldigheter vid farlig verksamhet (SRVFS 2004:8) upphör samtidigt att gälla.

Allmänna råd har en annan juridisk status än föreskrifter. Allmänna råd är inte tvingande. Deras funktion är att förtydliga innebörden i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter och att ge generella rekommendationer om deras tillämpning.

Allmänna råd är markerade med grå bakgrund.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

CECILIA NYSTRÖM

Mikael Eriksson
(Avdelningen för risk- och sårbarhetsreducerande arbete)

¹ Lagen senast ändrad 2010:1908

² Förordningen senast ändrad 2013:321

Inledande översikt

Vid en anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön, är ägaren eller den som utövar verksamheten skyldig att i skäligen omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa sådana allvarliga skador.

Verksamhetsutövaren är även skyldig att analysera riskerna för sådana olyckor. Skyldigheterna gäller även flygplatser som har meddelats drifttillstånd enligt 6 kap. 8 § första stycket luftfartslagen (2010:500).

Ovanstående skyldigheter anges i 2 kap. 4 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO), och de anläggningar som omfattas av bestämmelserna benämns farlig verksamhet i LSO.

Länsstyrelsen beslutar enligt 2 kap. 3 § förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor (FSO), efter samråd med kommunen, vilka anläggningar som är farlig verksamhet.

Vid farlig verksamhet gäller även bestämmelser om varning³, underrättelse⁴ vid utsläpp av giftiga eller skadliga ämnen och information⁵ om olycka. Bestämmelserna gäller även vid överhängande fara för olycka.

Farlig verksamhet

Det är verksamheten, inte anläggningen, som är farlig till sin natur och som innebär att den enskilde måste vidta ytterligare åtgärder utöver de som framgår av 2 kap. 2 § LSO.⁶

Verksamheten bör ha en sådan omfattning och inneboende fara att det kan anses skäligen att ställa krav på kompletterande beredskap och åtgärder utöver kommunens beredskap för räddningsinsatser⁷ för att den ska betraktas som farlig verksamhet enligt 2 kap. 4 § LSO.

Syftet med den kompletterande beredskapen och de övriga nödvändiga åtgärder som ska vidtas enligt skyldigheterna vid farlig verksamhet är att hindra eller begränsa allvarliga skador på människor eller miljön i samband med en olycka⁸ eller överhängande fara⁹ för en olycka. Skyldigheterna vid farlig verksamhet reglerar således inte sådana åtgärder som kan vidtas för att förebygga att en olycka uppstår. Sådana olycksförebyggande åtgärder regleras i andra bestämmelser än 2 kap. 4 § LSO.

³ 2 kap. 1 § LSO och 2 kap. 5 § FSO

⁴ 2 kap. 5 § LSO

⁵ 2 kap. 4 § FSO

⁶ Jfr. prop. 2002/03:119 s. 105

⁷ Jfr. 1 kap. 3 § och 3 kap. 8 § LSO

⁸ Jfr. prop. 2002/03:119 s. 68, definition av olycka

⁹ Jfr. prop. 2002/03:119 s. 69, definition av överhängande fara

Allvarliga skador på människor

Med allvarliga skador på människor bör i detta sammanhang menas dödsfall eller svåra skador som kräver vård och rehabilitering.

Såväl fara för allvarliga skador på människor inom anläggningen som på människor som vistas utanför och i anläggningens omgivning bör beaktas.

Vid bedömningen av om allvarliga skador på människor kan uppstå bör särskild hänsyn tas till om det i omgivningen finns någon känslig verksamhet eller boendeform, t.ex. barnomsorg, skola, äldreboende eller vårdinrättning.

Allvarliga skador på miljön

Med miljö menas i LSO endast naturmiljö, dvs. mark- och vattenområde.¹⁰

Vid bedömningen av om allvarliga skador på miljön kan uppstå bör följande parametrar beaktas.

- Ämnenas farlighet, vilken bestäms av deras kemiska och fysikaliska egenskaper.
- Vilka mängder av farliga ämnen som hanteras.
- Spridningsförutsättningarna, som exempelvis kan bero på markens egenskaper, grund- och ytvattnets rörelser samt de meteorologiska förhållandena.
- Områdets känslighet och skyddsvärde.

Vid bedömningen av om allvarliga skador på miljön kan uppstå bör särskild hänsyn tas till om det i omgivningen finns vattenskyddsområde eller annat område för skydd av miljön.

Länsstyrelsens beslut och anläggningar som bör omfattas

Länsstyrelsen beslutar, efter samråd med kommunen, vilka anläggningar som är farlig verksamhet.¹¹ Bestämmelserna i förvaltningslagen (1986:223) är grundläggande för beslutet. Av särskild vikt är att det i beslutet framgår vad i verksamheten som bedöms innebära fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön och de skäl i övrigt som gör att anläggningen behöver omfattas av bestämmelserna i 2 kap. 4 § LSO.

Länsstyrelsen bör i samrådet med kommunen inhämta synpunkter från kommunens organisation för räddningstjänst och organisation för miljö- och hälsoskydd.

¹⁰ Jfr. prop. 1998/99:64 s. 59

¹¹ 2 kap. 3 § FSO

Vid behov bör även samråd ske med andra, för den aktuella anläggningen, berörda myndigheter.

Som underlag till länsstyrelsens beslut kan befintliga analyser av risker för den aktuella anläggningen användas om de bedöms vara aktuella. I annat fall bör länsstyrelsen, i samråd med kommunen, ta fram ett sådant aktuellt beslutsunderlag.

Länsstyrelsen bör regelbundet och minst vart femte år gå igenom och bedöma om de anläggningar som beslutats som farlig verksamhet fortsatt ska omfattas, med tanke på eventuella förändringar i verksamheten eller i anläggningens omgivning.

Anläggningar som hanterar farliga ämnen

Anläggningar med verksamhet som omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen) bör vara farlig verksamhet.¹²

Det kan även finnas andra anläggningar där det i verksamheten hanteras farliga ämnen, utan att Sevesolagen är tillämplig, som gör att de bör vara farlig verksamhet. Bedömningen av dessa anläggningar bör ske från fall till fall beroende på verksamhetens inneboende fara, omfattning, lokalisering samt förutsättningarna i omgivningen.¹³ Den fara som hantering av giftiga gaser innebär bör särskilt beaktas.

Exempel på anläggningar som kan vara aktuella är anläggningar där farliga ämnen produceras eller hanteras, depåer/terminaler/lager för sådana farliga ämnen, hamnar med t.ex. oljehantering, rangerbangårdar för uppställning av vagnar med farliga ämnen och rörledningssystem för farliga ämnen.¹⁴

Dammanläggningar¹⁵

Dammar och andra vattenanläggningar med en sådan uppdamd vattenvolym eller som innehåller vatten och avfall från gruvverksamhet¹⁶ i en sådan mängd eller med ett sådant innehåll att allvarliga skador kan uppstå på människor eller miljön vid dammbrott bör vara farlig verksamhet.¹⁷

Vägledande vid bedömningen bör vara den utredning och klassificering som gjorts med avseende på konsekvenser vid dammbrott.

¹² Jfr. 2 § Sevesolagen, definition av allvarlig kemikalieolycka

¹³ Jfr. prop. 2002/03:119 s. 54-55

¹⁴ Jfr. prop. 2002/03:119 s. 54

¹⁵ Jfr. prop. 2002/03:119 s. 54

¹⁶ Jfr. riskanläggning enligt 10 § förordningen (2013:319) om utvinningsavfall

¹⁷ Jfr. även prop. 2013/14:38 s. 18-19, definition av begreppet damm

Utgångspunkten bör vara att dammar i konsekvensklass 1+ och 1 enligt kraftföretagens och gruvindustrins riktlinjer för dammsäkerhet¹⁸ bör vara farlig verksamhet.¹⁹

Kärntekniska anläggningar

Kärntekniska anläggningar, enligt definitionen i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet, bör vara farlig verksamhet.

Gruvor²⁰

Gruvor med pågående gruvdrift med brytning under jord bör vara farlig verksamhet.

Flygplatser

Flygplatser som har meddelats drifttillstånd enligt 6 kap. 8 § första stycket luftfartslagen (2010:500) omfattas direkt eftersom de anges särskilt i 2 kap. 4 § LSO. Därmed behövs inte något särskilt beslut från länsstyrelsen för dessa. Transportstyrelsen utfärdar drifttillstånden för flygplatser.²¹

Analys av riskerna för allvarliga olyckor

Verksamhetsutövaren vid en farlig verksamhet är skyldig att analysera riskerna för sådana olyckor som kan orsaka allvarliga skador på människor eller miljön.²²

I förarbetena²³ till LSO sägs följande om analysen av riskerna.

- Analysen bör i första hand kunna tjäna som underlag för bedömningen av vilken beredskap för effektiva räddningsinsatser som behöver upprätthållas vid anläggningen för att komplettera den kommunala insatsberedskapen.
- Analysen bör innehålla en beskrivning av möjliga scenarier för sådana olyckor som skulle kunna medföra allvarliga skador på människor eller miljön.
- En sammanställning bör göras av sådana händelser som skulle kunna bidra till uppkomsten av scenarierna, även händelser som kan inträffa utanför verksamheten bör beaktas.
- Analysen bör innehålla en bedömning av hur omfattande och svåra konsekvenserna skulle kunna bli för människor eller miljön av de olyckor som beskrivits.

¹⁸ Aktuella utgåvor RIDAS 2012 och GruvRIDAS 2012

¹⁹ Jfr. även prop. 2013/14:38 s. 24-25, dammsäkerhetsklass A och B

²⁰ Jfr. prop. 2002/03:119 s. 54

²¹ Jfr. 6 kap. 6 § Luftfartsförordningen (2010:770)

²² 2 kap. 4 § LSO

²³ Jfr. prop. 2002/03:119 s. 105-106

- Sannolikheten för att olyckor av det slaget skulle kunna inträffa eller omständigheterna under vilka det kan ske bör anges.
- Analysen ska hållas aktuell och på begäran kunna redovisas till kommunen.

Verksamhetsutövaren bör i övrigt avgöra inriktning, omfattning och avgränsning av analysen av riskerna baserat på typ av anläggning och aktuell fara för olyckor.

Analysen av riskerna bör innehålla hela skalan av möjliga scenarier för sådana olyckor som kan medföra allvarliga skador på människor eller miljön, från mer sannolika scenarier till värsta trovärdiga scenario.

Fokus i analysen av riskerna bör vara att bedöma och beskriva vilka konsekvenser för människor och miljön som identifierade scenarier för olyckor kan medföra, inklusive vilka områden som kan påverkas.

Analysen av riskerna bör leda till en slutsats och bedömning av behovet av beredskap och övriga nödvändiga åtgärder för att kunna hindra eller begränsa allvarliga skador på människor eller miljön vid en olycka.

Verksamhetsutövaren bör inhämta synpunkter från kommunen inför genomförandet av analysen av riskerna.

För att göra analysen av riskerna tillgänglig och tillförlitlig som beslutsunderlag bör

- analysens syfte, mål och avgränsningar beskrivas,
- valet av analysmetod motiveras,
- analysen beskriva och hantera osäkerheter,
- analysen vara kontrollerbar, repeterbar och möjlig att följa, t.ex. bör bedömningar och vägval, som görs i analysen, beskrivas och motiveras,
- referenser anges,
- en granskning av analysen görs av någon med relevant sakkunskap som inte deltagit i analysarbetet.

Verksamhetsutövaren bör ha rutiner för hur analysen av riskerna ska genomföras och hållas aktuell. Rutinerna bör bland annat klargöra ansvaret för genomförandet samt vilken kompetens som behövs i analysarbetet.

Verksamhetsutövaren bör vart femte år, eller tidigare om det finns särskilda skäl, se över analysen av riskerna och ta ställning till om den behöver förnyas. Särskilda skäl bör vara förändringar i verksamheten eller i anläggningens omgivning.

Beredskap och övriga nödvändiga åtgärder

Analysen av riskerna ger underlag för bedömning av vilken beredskap och övriga nödvändiga åtgärder som ägaren eller verksamhetsutövaren behöver vidta för att komplettera kommunens beredskap för räddningsinsatser.²⁴

Ägaren eller verksamhetsutövaren bör i samråd med kommunen och andra berörda analysera och bedöma vilken beredskap och förmåga till räddningsinsatser samt andra åtgärder som behövs för att kunna hindra eller begränsa allvarliga skador på människor eller miljön i samband med olycka eller överhängande fara för olycka. Samrådet bör leda fram till vilken kompletterande beredskap för räddningsinsatser som ägaren eller verksamhetsutövaren ska hålla eller bekosta, och vilka övriga nödvändiga åtgärder som behöver vidtas.

Utöver skyldigheterna vid farlig verksamhet finns i LSO också krav på ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar att i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka.²⁵ Där dessa bestämmelser är tillämpliga är de således grundläggande avseende den typen av utrustning.

I skälig omfattning

De krav som ställs på ägaren eller verksamhetsutövaren ska vara skäliga. Vid bedömningen görs en avvägning mellan kostnaderna för att genomföra åtgärderna och den nytta de medför. Bedöms en viss beredskap eller annan åtgärd som skälig, ska den vidtas oavsett ägarens eller verksamhetsutövarens ekonomiska situation i det enskilda fallet. Intresset att bereda skydd mot allvarliga skador på människor eller miljön kommer i första hand. Vad som är en skälig nivå för den kompletterande beredskapen och övriga nödvändiga åtgärder bedöms från fall till fall beroende på de aktuella förutsättningarna. Ytterst är skäligheten en fråga som avgörs i en rättslig prövning.

Hålla eller bekosta

Det är ägaren eller verksamhetsutövaren som svarar för att det finns en kompletterande beredskap och att övriga nödvändiga åtgärder vidtas som motsvarar den fara som den farliga verksamheten medför. Beredskapen kan bestå av egen personal och egendom/utrustning vid anläggningen. En annan lösning, om detta bedöms lämpligt med tanke på aktuell fara och aktuella tidsförhållanden, kan vara att ägaren eller verksamhetsutövaren istället bekostar en utökad kommunal beredskap för räddningsinsatser.

Kombinationer av dessa lösningar kan också förekomma.

Om det vid en anläggning i kommunen har organiserats en särskild enhet för insatser vid anläggningen, får kommunen träffa avtal med ägaren eller

²⁴ Jfr. prop. 2002/03:119 s. 52 och s. 105-106

²⁵ Jfr. 2 kap. 2 § LSO

nyttjanderättshavaren till anläggningen om att enheten ska ingå i kommunens organisation för räddningstjänst.²⁶

Exempel och några kommentarer för olika anläggningar

Beredskap med personal kan exempelvis handla om personal med förmåga att kunna hindra eller begränsa allvarliga skador på människor eller miljön (räddningsstyrka), personal för övervakning och bemanning av särskilda funktioner i verksamheten eller personal för vägledning eller biträde till kommunens organisation för räddningstjänst.

Anläggningar som hanterar farliga ämnen

Utifrån aktuell fara kan det exempelvis handla om utrustning/inbyggnad för begränsning av utflöde av farligt ämne, utrustning för omhändertagande och uppsamling av farligt ämne eller utrustning för släckning av brand och fasta släckanordningar (utöver 2 kap. 2 § LSO) samt omhändertagande av förorenat vatten från brandbekämpning. Andra exempel på åtgärder kan vara varningsanordningar och reservsystem för viktiga funktioner.

Dammanläggningar

För varje älv eller vattendrag med dammar som är farlig verksamhet bör en samordnad beredskapsplanering²⁷ finnas. Länsstyrelsen bör samordna denna planering i samarbete med kommuner, dammarnas ägare och verksamhetsutövare samt andra berörda aktörer. De särskilda älvgrupper som finns för vissa älvar bör användas för denna samordning.²⁸

Där så bedöms nödvändigt för en effektiv varning bör det finnas särskilda system och anordningar för att varna allmänheten i händelse av dammbrott.²⁹

Exempel på andra åtgärder vid en damm kan vara system för övervakning av överdämning, system för larm till driftcentral vid onormala förhållanden, reservupplag med fyllnadsmassor samt reservsystem för särskilt viktiga funktioner såsom öppning av utskovsluckor och övervaknings- och varningssystem.

Kärntekniska anläggningar

Utifrån de faror som är förknippade med kärntekniska anläggningar handlar det om beredskap och övriga nödvändiga åtgärder för att kunna hindra och begränsa utflöde av radioaktiva ämnen och sådana allvarliga skador på människor och miljön som kan bli följden av ett sådant utflöde.

---

²⁶ Jfr. 3 kap. 15 § LSO

²⁷ Jfr. Elforsk rapport 05:38, Dammsäkerhet – beredskapsplanering för dammbrott

²⁸ Jfr. prop. 2013/14:38 s. 38-39

²⁹ Jfr. prop. 2013/14:38 s. 40 och Elforsk rapport 11:81, Dammsäkerhet – varning av allmänheten vid dammbrott

Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter³⁰ om beredskap vid vissa kärntekniska anläggningar anger krav på åtgärder från strålskyddssynpunkt.

I LSO och FSO finns också bestämmelser om statens skyldigheter beträffande räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen och sanering.³¹

Gruvor

Exempel på åtgärder kan vara luftdepåer och säkerhetsrum samt utrustning för att undsätta personer som blivit instängda.

Flygplatser

Bestämmelserna tar endast sikte på flygtrafikverksamheten. Endast den personal och utrustning som behövs för en effektiv räddningsinsats i ett tidigt skede i händelse av ett flyghaveri inom flygplatsens område berörs.³²

Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd³³ om beredskap för räddningsinsatser samt räddningstjänst på flygplats anger krav på åtgärder vid vissa flygplatser. Det finns även föreskrifter som omfattar vissa typer av helikopterflygplatser.³⁴

Planering för räddningsinsatser

Det finns särskilda bestämmelser om att verksamhetsutövaren ska ha en plan för räddningsinsatser för anläggningar på Sevesolagens högre kravnivå³⁵ och för riskanläggningar med utvinningsavfall³⁶. För dessa två typer av anläggningar ska även kommunen upprätta en plan för räddningsinsatser.³⁷

Kommunens räddningstjänst ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.³⁸

Vidare finns också särskilda bestämmelser om nödlägesplaner för transport av farligt gods på rangerbangårdar³⁹, plan för räddningsinsatser på flygplatser⁴⁰ samt beredskapsplan vid vissa kärntekniska anläggningar⁴¹.

---

³⁰ SSMFS 2008:15

³¹ Jfr. 4 kap. LSO och 4 kap. FSO

³² Jfr. SOU 2002:10 s. 229

³³ TSFS 2010:29, senast ändrad genom TSFS 2010:114

³⁴ TSFS 2012:77 och TSFS 2012:79

³⁵ Jfr. 12 § Sevesolagen och 10-11 §§ SRVFS 2005:2

³⁶ Jfr. 57 och 63 §§ förordningen (2013:319) om utvinningsavfall

³⁷ Jfr. 3 kap. 6 § FSO och 14-17 §§ SRVFS 2005:2

³⁸ 1 kap. 3 § LSO

³⁹ Jfr. MSBFS 2012:7 (RID/RID-S del 1 kapitel 1.11)

⁴⁰ Jfr. 3-4 §§ TSFS 2010:29, senast ändrad genom TSFS 2010:114

⁴¹ Jfr. 5 § SSMFS 2008:15

För alla anläggningar som är farlig verksamhet bör verksamhetsutövaren och kommunen ha var sin plan för räddningsinsatser som anger de åtgärder som behöver vidtas för att hindra eller begränsa allvarliga skador på människor eller miljön. Planeringen bör samordnas i syfte att uppnå en effektiv och samordnad räddningsinsats. I den samordnade planeringen bör det bland annat fastställas vilket behov av beredskap och resurser, rutiner samt vilken typ av kommunikationsutrustning som behövs.

Beredskapsorganisationen och rutiner bör övas regelbundet. Övningarnas inriktning och innehåll kan variera från gång till gång men ett lämpligt intervall kan vara en gång per år. Verksamhetsutövaren bör genomföra övningarna tillsammans och i samråd med kommunen och andra berörda aktörer.

Planerna för räddningsinsatser bör minst vart tredje år ses över och uppdateras vid behov.

Information till allmänheten

Det är kommunerna och de statliga myndigheter som ansvarar för räddningstjänst som ska lämna upplysning om hur varning och information till allmänheten sker vid allvarliga olyckor.⁴²

Det finns särskilda bestämmelser om att i förväg lämna information till allmänheten för anläggningar på Sevesolagens högre kravnivå⁴³ och riskanläggningar med utvinningsavfall⁴⁴. För dessa anläggningar ansvarar kommunen för informationen men den ska bekostas av verksamhetsutövaren. Det finns också särskilda bestämmelser om information vid utsläpp av radioaktiva ämnen.⁴⁵

För alla anläggningar som är farlig verksamhet, där människor kan skadas allvarligt vid en olycka, bör information i förväg lämnas till allmänheten om vilka säkerhetsåtgärder som ska vidtas och hur man ska agera vid en olycka. Om inte kommunen eller länsstyrelsen har det utpekade ansvaret bör verksamhetsutövaren ansvara för denna information i samråd med kommunen.

Informationen till allmänheten bör minst vart femte år ses över och uppdateras vid behov.

Verksamhetsutövaren bör även informera de som finns inom anläggningens område om vilka säkerhetsåtgärder som ska vidtas och hur de ska agera vid en olycka.

⁴² Jfr. 1 kap. 7 § LSO och prop. 2002/03:119 s. 103

⁴³ Jfr. 14 § Sevesolagen och 12-13 §§ SRVFS 2005:2

⁴⁴ Jfr. 77-79 §§ förordningen (2013:319) om utvinningsavfall

⁴⁵ Jfr. 4 kap. 17-20 §§ FSO

Varning

Den som upptäcker eller på annat sätt får kännedom om en brand eller om en olycka som innebär fara för någons liv eller allvarlig risk för någons hälsa eller för miljön ska, om det är möjligt, varna de som är i fara och vid behov tillkalla hjälp.⁴⁶ Detsamma gäller den som får kännedom om att det föreligger en överhängande fara för en brand eller en sådan olycka.

För varning får den som äger eller utövar farlig verksamhet, efter kommunens medgivande, använda de varningsanordningar som installerats för varning av befolkningen under höjd beredskap och vid olyckor i fred.⁴⁷ Ägaren eller verksamhetsutövaren får därmed möjlighet att själv aktivera varnings- och informationssystemet.

Kommunen bör ge medgivande att använda varningsanordningarna till sådana anläggningar med farlig verksamhet där det finns ett behov av skyndsam varning för att hindra och begränsa allvarliga skador i samband med en olycka, t.ex. verksamhet med hantering av giftiga gaser.

Innan ett medgivande ges bör kommunen och ägaren eller verksamhetsutövaren vara överens om när och vid vilka olyckor, eller överhängande fara för olycka, som varningssystemet ska aktiveras.

Kommunens medgivande bör dokumenteras skriftligt.

Ägaren eller verksamhetsutövaren bör komplettera utrustningen så att signalen viktigt meddelande (VM) kan aktiveras direkt från anläggningen.

Signalen VM och meddelande i radio och TV utgör tillsammans ”Viktigt meddelande till allmänheten” (VMA). Signalen underrättar människor om att en olycka har inträffat vid en anläggning, eller att överhängande fara för olycka råder. Signalen uppmanar allmänheten att söka skydd inomhus och lyssna på radio. Signalen åtföljs av ett meddelande i radio och TV.

Verksamhetsutövaren bör i förväg ha vidtagit förberedande åtgärder och fastställt hur varning ska gå till samt ha fastställda rutiner för detta. För att varnings- och informationssystemet ska fungera tillfredställande bör larmplaner, åtgärdslistor och underlag för meddelanden som ska sändas utarbetas i förväg.

Varningsrutinerna bör minst vart tredje år ses över och uppdateras vid behov.

---

⁴⁶ Jfr. 2 kap. 1 § LSO

⁴⁷ Jfr. 2 kap. 5 § FSO

Underrättelse och information till myndigheter

Underrättelseskyldigheten⁴⁸

Vid utsläpp av giftiga eller skadliga ämnen⁴⁹ från en farlig verksamhet ska verksamhetsutövaren underrätta länsstyrelsen, polismyndigheten och kommunen om utsläppet påkallar särskilda åtgärder till skydd för allmänheten. Underrättelse ska också lämnas om det föreligger överhängande fara för ett sådant utsläpp.

Särskilda åtgärder till skydd för allmänheten kan vara utrymning, avspärrning eller en uppmaning till människor att bege sig inomhus.

Verksamhetsutövaren bör ha rutiner för denna underrättelse.

Verksamhetsutövaren underrättar normalt SOS Alarm som i sin tur larmar kommunens organisation för räddningstjänst, polismyndigheten och länsstyrelsen samt andra aktörer vid behov.

Informationsskyldigheten⁵⁰

Om en olycka som kan orsaka allvarliga skador på människor eller miljö inträffar vid en farlig verksamhet eller om en överhängande fara för en sådan olycka föreligger, ska anläggningens ägare eller verksamhetsutövaren omgående informera den kommun där anläggningen är belägen och Myndigheten för samhällskydd och beredskap om

1. omständigheterna kring olyckan eller den befarade olyckan,
2. vilka farliga ämnen som finns i anläggningen och som kan orsaka allvarliga skador på människor eller i miljön och om några av dessa ämnen läckt ut,
3. de uppgifter som finns tillgängliga för att möjliggöra en bedömning av följderna för människor och miljö, samt
4. vilka räddningsåtgärder som vidtagits.

Så snart det kan ske ska information också lämnas om

1. vilka sanerings- och restaureringsåtgärder som planeras för att begränsa följderna, samt
2. vilka åtgärder som planeras för att förhindra att en olycka inträffar igen.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska omgående informera regeringen och andra berörda myndigheter om sådana olyckor eller befarade olyckor som kan orsaka allvarliga skador på människor eller miljön.

---

⁴⁸ 2 kap. 5 § LSO

⁴⁹ Jfr. prop. 1985/86:170, s. 46

⁵⁰ 2 kap. 4 § FSO

Ägaren eller verksamhetsutövaren bör ha rutiner för denna informationslämning.

Informationen till kommunen bör lämnas till kommunens organisation för räddningstjänst.

Informationen till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör lämnas till myndighetens tjänsteman i beredskap (TiB).

Informationsskyldigheten utgår från de faror för olyckor som legat till grund för länsstyrelsens bedömning och beslut om att anläggningen ska vara farlig verksamhet. De scenarier för olyckor som bedömts kunna medföra allvarliga skador i analysen av riskerna utgör också ett grundläggande underlag för att avgöra vid vilka tillfällen som den aktuella informationen ska lämnas.

Tillsyn

Tillsynen utövas av kommunen inom kommunens område och av länsstyrelsen inom länet. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap utövar den centrala tillsynen.⁵¹

Tillsynen bör, där det är lämpligt, samordnas med tillsyn enligt annan närliggande lagstiftning som är tillämplig på den aktuella anläggningen.⁵² Tillsynsmyndigheten enligt LSO bör när detta är aktuellt samråda med andra berörda tillsynsmyndigheter. På så sätt bör också tillgång till särskild kompetens i tillsynen kunna säkerställas för olika typer av anläggningar.

Exempel på närliggande lagar är lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, miljöbalken (1998:808), arbetsmiljölagen (1977:1160), lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet och luftfartslagen (2010:500).

---

⁵¹ Jfr. 5 kap. 1 § LSO

⁵² Jfr. prop. 2002/03:119 s. 73

Allmänna råd

MSBFS

2014:2

Allmänna råd

MSBFS

2014:2

Allmänna råd

MSBFS

2014:2

Beställningsadress:
Norstedts Juridik AB/Fritzes, 106 47 Stockholm
Telefon 08-598 191 90, www.fritzes.se